

Rodzice w szkole.

Scenariusz spotkania dotyczącego edukacji dzieci 6-letnich ze specjalnymi potrzebami w szkołach

Katarzyna Leśniewska

Wydział Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych ORE

Cele spotkania

- podkreślenie istotnej roli rodziców w procesie edukacji dziecka;
- podkreślenie znaczenia współpracy nauczycieli i rodziców;
- omówienie warunków dobrej współpracy;
- wskazanie, jak omijać rafy we współpracy;
- przekazanie informacji na temat zasad udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Forma

- wykład interaktywny, oparty na prezentacji multimedialnej, z elementami warsztatu.

Materiały

- Prezentacja

Czas spotkania

- 2 godziny dydaktyczne.

Uwagi

Prezentujemy poniżej przykładowy plan spotkania. Załączone „Komentarze” mogą pomóc osobom prowadzącym spotkanie z rodzicami w omawianiu poszczególnych slajdów.

Plan spotkania

1. Krótkie wprowadzenie i przedstawienie celów spotkania w oparciu o slajdy 2 – 5 prezentacji (porównaj *Komentarz 1*)
2. Praca w zespołach 2, 3-osobowych (np. osoby siedzące obok siebie mogą pracować razem). Proszę odpowiedzieć na pytanie: Co mogą robić rodzice w ramach aktywności w szkole? (opis zadania – slajd 6. prezentacji). Podsumowanie – w oparciu o slajd 7. prezentacji „Możliwości aktywnego udziału rodziców w życiu szkoły” oraz *Komentarz 2*.
3. Informacja o zmianach, które niosą ze sobą nowe przepisy, i co z nich wynika dla rodziców – na podstawie slajdów 8 – 21 prezentacji, czyli m.in.:

- które dzieci objęte są pomocą;
- pomoc psychologiczno-pedagogiczna a kształcenie specjalne – ważne informacje, w tym także o dodatkowym finansowaniu edukacji uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- z czyjej inicjatywy może być udzielana pomoc;
- kto udziela pomocy;
- jakie są tryby udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego i tym, którzy orzeczenia nie mają
- Ważny dokument - IPET
i in.

(por. *Komentarz 3*)

4. Praca w zespołach 2, 3-osobowych (np. osoby siedzące obok siebie mogą pracować razem). Proszę odpowiedzieć na pytanie: Jeśli ludzie mają ze sobą współpracować, co warto robić, aby współpraca była konstruktywna? (opis zadania – slajd 22. prezentacji).
Podsumowanie – w oparciu o slajd 23.

(por. *Komentarz 4*)

5. Zarówno rodzice, jak i nauczyciele tworzą atmosferę szkoły poprzez swoje problemy, osobowość, mając przy tym gorsze i lepsze dni. Współpraca nie zawsze więc będzie łatwa. Aby pomóc w pokonywaniu RAF, czyli ludzkich słabości, które ma każdy z nas, warto mieć na podorędziu PROM, który pozwoli płynąć RAZEM po to, by móc zaspakajać potrzeby dziecka.
Omówienie PROM-u – na podstawie slajdów 24 – 28

(por. *Komentarz 5*)

6. Podsumowanie i zakończenie spotkania.

KOMENTARZE

Autor: Katarzyna Leśniewska, Wydział Specjalnych potrzeb Edukacyjnych ORE

Komentarz 1.

Dla dziecka pójście do szkoły oznacza inny rytm dnia, nowe obowiązki, trud związany z poznawaniem szkolnego środowiska (nauczycieli, rówieśników), ale też odkrywanie radości z uczenia się, szkolnych przyjaźni, posiadania ulubionej pani. Rola ucznia niesie więc ze sobą i radości i trudy

Podobnie rola rodzica. Rodzice wraz z pójściem dziecka do szkoły niepokoją się o to, jak dziecko odnajdzie się w nowej rzeczywistości, czy będzie miało życzliwych nauczycieli i rówieśników, jak poradzi sobie z nauką. Jednocześnie przyjmują z wielką radością pozytywne komunikaty od nauczycieli, cieszą się z postępów swojego dziecka i jego osiągnięć. Aby wiedza rodziców mogła być pełna, przepływ informacji płynny warto zadbać wspólnie (nauczyciele i rodzice) o tworzenie klimatu wzajemnego zrozumienia i współpracy. Propozycja spotkania jest jednym z pierwszych kroków na tej drodze.

Komentarz 2.

Szczególnie ważne dla dziecka są pierwsze lata doświadczeń szkolnych. To, jak radzi sobie z wymaganiami szkolnej rzeczywistości (realizacją programów nauczania, budowaniem relacji z rówieśnikami i nauczycielami, pokonywaniem stresu, wyzwaniem, przyjmowaniem ocen itp.), jak jest traktowane w szkole i w domu, zarówno wtedy, kiedy odnosi sukcesy, jak wówczas, gdy przeżywa porażki, ma ogromny wpływ na kształtowanie się samooceny dziecka, budowanie poczucia własnej wartości i tożsamości. Kiedy jest się dzieckiem (nie tylko w wieku szkoły podstawowej, ale także gimnazjalistą) i słyszy się, jak wszyscy dorośli (rodzice i nauczyciele) powtarzają, że jest się np. niegrzecznym, leniwym, tępym uczniem, to zaczyna się w końcu w to wierzyć i swoim zachowaniem „potwierdzać” tę ocenę. Dziecko traktowane w taki sposób „nauczy się” nie wierzyć w siebie i własne możliwości. Może nabrać przekonania, że jest mniej wartościowe, „gorsze” niż inne dzieci. Jest też prawdopodobne, że już do końca swojej edukacji będzie się czuło w szkole źle.

Rodzicu, pamiętaj!

Rodzice w ramach swojej aktywności w szkole mogą:

- uczestniczyć w zebraniach klasowych i innych spotkaniach organizowanych w szkole, by mieć bieżące informacje dotyczące zarówno tego, co dzieje się w klasie dziecka, jak i w całej społeczności szkolnej oraz wpływać na to co się dzieje;
- kontaktować się z nauczycielami indywidualnie i pytać o osiągnięcia i trudności dziecka;
- przedstawiać swoje obserwacje i spostrzeżenia dotyczące dziecka;
- wnioskować o pomoc w sprawach, które budzą ich niepokój.
- inicjować zmiany w procesach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych szkoły

Edukacja większości dzieci przebiegać będzie „gładko”. Odnalezienie się i radzenie sobie z wymaganiami szkolnej rzeczywistości będzie w zasięgu ich możliwości. Niektórzy uczniowie odkryją, że mają szczególne zdolności w jakiejś dziedzinie. Będą też dzieci, które napotkają różnego rodzaju

trudności. Trudności te mogą dotyczyć procesu adaptowania się do nowej sytuacji, relacji z kolegami czy koleżankami w klasie, opanowania umiejętności szkolnych (czytania, pisania, liczenia) lub wiedzy, relacji z nauczycielami. Takie dzieci powinny otrzymać w szkole odpowiednie do ich potrzeb wsparcie. Ty, Rodzicu, będziesz odgrywał znaczącą rolę w inicjowaniu i organizowaniu tego wsparcia.

Każdy rodzic stara się pomóc swojemu dziecku najlepiej jak potrafi zarówno w nauce, jak i innych zadaniach, które stawia przed nim szkoła. Czasem jednak nie wiadomo, jak dziecku pomóc. Bywają też sytuacje, w których rodzicielska pomoc nie wystarczy, problemy, którym samemu trudno zaradzić, znaleźć rozwiązanie. W takiej sytuacji szkoła jest zobowiązana objąć dziecko pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Wsparcie w ramach tej pomocy ma prawo otrzymać również rodzic.

Szkoła jest zobowiązana do objęcia takiego dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formach i na zasadach, które opisane zostały w rozporządzeniu w tej sprawie. Pracownicy szkoły mogą pomóc rodzicowi poznać regulacje prawne. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu jego indywidualnych możliwości psychofizycznych. Oznacza to, że nauczyciele, rodzice i specjaliści rodzic obserwują, w jaki sposób dziecko funkcjonuje w szkole i w domu:

- jak przyswaja sobie wiedzę i umiejętności?
- jaką ma motywację do uczenia się?
- jak nawiązuje kontakty z rówieśnikami i dorosłymi?
- jak sobie radzi z samoobsługą?
- jaka jest jego sprawność fizyczna?
- jak sobie radzi w sytuacjach trudnych i stresujących?

itp.

Po dokonaniu takiego rozpoznania przyjdzie czas na zastanowienie się, czego dziecko potrzebuje (jakiego wsparcia i dostosowań), aby mogło lepiej radzić sobie w rzeczywistości szkolnej, lepiej wykorzystywać swój potencjał, lepiej przygotować się do dorosłego życia. Pomoc, którą dziecko otrzyma w szkole, ma się opierać na jego mocnych stronach (czyli na tym, co ono potrafi, jakie ma predyspozycje i uzdolnienia), a nie na ograniczeniach.

Prawo reguluje zasady i ogólne procedury udzielania pomocy poszczególnym grupom dzieci.

Równocześnie warto pamiętać, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest nieodpłatna i dobrowolna.

Komentarz 3.

Twoje dziecko może otrzymać pomoc, jeśli:

- ☒ jest szczególnie uzdolnione;
- ☒ jest dzieckiem z niepełnosprawnością, (słabosłyszącym, niesłyszącym, słabowidzącym, niewidomym, z niepełnosprawnością ruchową, w tym, z afazją, z upośledzeniem w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi – warto zadbać, aby dziecko uzyskało Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego potwierdzające jego trudności);
- ☒ ma trudności z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym;
- ☒ jest przewlekle chore;
- ☒ ma trudności adaptacyjne w szkole, związane np. z wcześniejszym kształceniem za granicą lub wychowywaniem się w innej kulturze;
- ☒ stwierdzono u niego ryzyko dysleksji lub można podejrzewać u niego tego typu trudności;
- ☒ jest uczniem mającym potwierdzone diagnozą trudności matematyczne;
- ☒ ma zaburzenia komunikacji językowej (np. problem z artykulacją niektórych głosek, zaburzenia płynności, tempa mowy, problem w tworzeniu dłuższych wypowiedzi);
- ☒ znalazło się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej;
- ☒ dotykają go niepowodzenia edukacyjne,

- ☒ pojawiły się trudności środowiskowe, związane z sytuacją bytową, sposobem spędzania czasu wolnego, kontaktami społecznymi itp.;
- ☒ ma orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania lub orzeczenie o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego i jest w sytuacji wymagającej dodatkowego wsparcia;
- ☒ ma innego rodzaju trudności wpływające na jego funkcjonowanie w szkole.

Rozporządzenie wymienia, kto może wystąpić z **inicjatywą udzielenia dziecku pomocy**:

- uczeń (co w przypadku małych dzieci raczej się nie zdarzy)
- rodzic ucznia;
- dyrektora szkoły/placówki;
- nauczyciel lub specjalista, prowadzący zajęcia z uczniem;
- pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania lub higienistka szkolna;
- poradnia;
- asystent edukacji romskiej;
- pomoc nauczyciela;
- pracownik socjalny;
- asystent rodziny;
- kurator sądowy.

Rodzicu, pamiętaj!

Jeśli chcesz, aby Twoje dziecko miało zorganizowaną właściwą pomoc:

- + ważne jest, abyś jak najszybciej dostarczył do szkoły orzeczenie i/lub opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej – to pomoże w planowaniu pomocy i usprawni jej organizację;
- + obserwuj uważnie swoje dziecko: jakie ma uzdolnienia, jak sobie radzi z nauką, jakie ma relacje z rówieśnikami i dorosłymi; rozmawiaj o tym z nauczycielami, wychowawcami i specjalistami – to umożliwi zorganizowanie adekwatnej do potrzeb pomocy.
- + **dyrektor szkoły** jest odpowiedzialny za organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- + **wychowawca** jest odpowiedzialny za koordynowanie tej pomocy (chyba, że dyrektor wyznaczy do tej roli inną osobę)
- + **nauczyciele i specjaliści** rozpoznają indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz indywidualne możliwości psychofizyczne uczniów, w tym ich zainteresowania i uzdolnienia (obserwacja pedagogiczna w trakcie bieżącej pracy z uczniem). Są zobligowani niezwłocznie rozpocząć udzielanie pomocy uczniowi w trakcie bieżącej pracy z dzieckiem i poinformować o tym wychowawcę klasy;

Niektóre z dzieci będą posiadały orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania lub opinię wystawioną przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Inne nie będą miały takiego dokumentu, ale ich potrzeby uwidocznia się w trakcie pracy w szkole. W każdej z tych sytuacji szkoła ma obowiązek zareagować. Warto przy tym pamiętać, że zgodnie z rozporządzeniem, pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest organizowana i udzielana we współpracy z rodzicami uczniów. Płynny przepływ informacji warunkuje powodzenie w tym obszarze.

Spójność oddziaływań szkoły i domu rodzinnego może znacząco wpłynąć na podniesienie skuteczności podejmowanych działań.

Jeśli Twoje dziecko ma orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie oznacza to, że ma się uczyć w szkole specjalnej. Oznacza jedynie tyle, że **dziecko wymaga stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy**, zatem szkoła do której trafi, powinna mu to zapewnić. Kształcenie specjalne może być organizowane zarówno w przedszkolach i szkołach specjalnych oraz integracyjnych (bądź z oddziałami specjalnymi lub integracyjnymi), jak i w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych.

Poradnia – wydając orzeczenie – zaleca, jaki rodzaj szkoły byłby najbardziej odpowiedni z punktu widzenia zespołu orzekającego w poradni. Jednak pamiętać należy, że jest to jedynie wskazówka, natomiast decyzję podejmuje zawsze rodzic. To jego autonomiczne prawo. Tak więc rodzic, występując z wnioskiem o wydanie orzeczenia, musi wiedzieć, że nie jest ono równoznaczne ze skierowaniem dziecka do szkoły specjalnej. Ta decyzja będzie należała wyłącznie do niego. Oczywiście w wielu sytuacjach okaże się, że jest to dla dziecka najlepsza szkoła i warto z tej „podpowiedzi” poradni skorzystać. Wcześniej należy przeanalizować treść orzeczenia, dopytać o rzeczy, które nie będą do końca jasne i zrozumiałe i dopiero decydować.

To przecież Ty, Rodzicu, znasz najlepiej swoje dziecko, obserwujesz na co dzień, czego ono potrzebuje, jak sobie radzi z nauką i w różnych sytuacjach społecznych, znasz jego predyspozycje. Jesteś też osobą najbardziej emocjonalnie zaangażowaną w sprawy dotyczące dziecka i odpowiedzialną za jego wychowanie. Jesteś zatem najlepszą osobą, żeby – uwzględniając stanowisko specjalistów – podjąć decyzję, do jakiej szkoły ostatecznie ono trafi.

Tu trzeba również wiedzieć, że do ucznia objętego kształceniem specjalnym skierowana jest też oferta pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Rodzicu, pamiętaj!

Ważne jest, żeby mieć świadomość, że termin „**kształcenie specjalne**” **nie jest równoznaczny z uczeniem się w szkole specjalnej!**

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego może być wydawane tylko przez zespoły orzekające, działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

- + Skierowanie do kształcenia specjalnego nie jest równoznaczne z umieszczeniem w szkole specjalnej.
- + Kształcenie specjalne może być realizowane w szkole specjalnej lub oddziale specjalnym, szkole lub oddziale integracyjnym lub w systemie włączającym w szkole ogólnodostępnej.
- + Jeśli Twoje dziecko ma orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, Ty jako rodzic podejmujesz decyzję, czy będzie ono uczyć się w szkole specjalnej, integracyjnej czy ogólnodostępnej. Informacje dotyczące wyboru szkoły, zawarte w orzeczeniu, mają jedynie charakter sugestii, porady, a nie decyzji (nie są wiążące ani dla Ciebie, ani dla szkoły przyjmującej dziecko). W orzeczeniu zalecana jest najbardziej korzystna, z punktu widzenia zespołu orzekającego, forma kształcenia dziecka.

Decydujący głos w wyborze rodzaju szkoły należy zawsze do RODZICA.

Nie należy mylić orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wydawanego tylko przez publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, z orzeczeniem o niepełnosprawności, wydawanym przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, działające w powiatach.

W przypadku ucznia, który posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, szkoła jest zobligowana do przeprowadzenia raz w roku wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia.

Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia

Dla kogo?

Dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy **posiadają** orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

Co zawiera?

Prawo nie precyzuje, jakie informacje ma zawierać wielospecjalistyczna diagnoza, określa natomiast, iż stanowi ona podstawę opracowania i modyfikowania indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego.

Dlatego ważne jest, by był to możliwie pełny opis funkcjonowania dziecka w różnych sferach: zachowania, reakcji emocjonalnych, sposobów reagowania, mocnych stron, trudności, jakich doświadcza.

Do dokonania diagnozy będą więc bardzo przydatne informacje ze źródeł, do których masz dostęp jedynie Ty, Rodzicu:

- Twoich obserwacji i spostrzeżeń dotyczących funkcjonowania dziecka w domu (w relacjach z Tobą, rodzeństwem);
- wyników badań psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych będących w Twoim posiadaniu (orzeczeń, opinii);
- dokumentacji medycznej;
- informacji, które posiadasz od innych specjalistów pracujących z dzieckiem (rehabilitantów, terapeutów, kuratorów sądowych).

Uzupełnienie informacji przekazanych przez Ciebie o:

- obserwacje i spostrzeżenia nauczycieli i specjalistów pracujących z dzieckiem w szkole,
- wyniki badań specjalistycznych (psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych) prowadzonych w szkole

pozwoli na rozpoznanie i określenie specjalnych potrzeb edukacyjnych Twojego dziecka i zaplanowanie w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym takich działań, które umożliwią ich zaspokojenie.

Wielospecjalistycznej diagnozy dokonuje zespół nauczycieli i specjalistów pracujących z dzieckiem w szkole przy Twoim, Rodzicu, udziale. Można powiedzieć, że jesteś specjalistą od własnego dziecka. Spośród specjalistów zewnętrznych dyrektor może zaprosić na spotkanie zespołu tylko przedstawiciela poradni psychologiczno-pedagogicznej opiekującej się szkołą, ale na Twój wniosek lub za Twoją zgodą może zostać zaproszona każda osoba, której wiedza i dotychczasowe doświadczenie mogą jak najlepiej służyć Twojemu dziecku. Wykorzystaj tę szansę!

Dla zdobycia możliwie kompletnej wiedzy o dziecku informacje, do których dostęp masz jedynie Ty, Rodzicu, są więc niezwykle istotne.

Rozporządzenie przewiduje następujące **tryby postępowania** – w zależności od rozpoznanych potrzeb **uczniów** (obrazy pochodzą z prezentacji przygotowanej w Departamencie Zwiększania Szans Edukacyjnych Ministerstwa Edukacji Narodowej tel. 22 34 74 228, sekretariat_dzse@men.gov.pl):

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r.
w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych,
w tym publicznych poradni specjalistycznych
(Dz. U. z 2013 r., poz. 199)

Nauczyciel

Sytuacja 1:
uczeń wymaga pomocy
tylko jednego nauczyciela
w trakcie bieżącej pracy

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

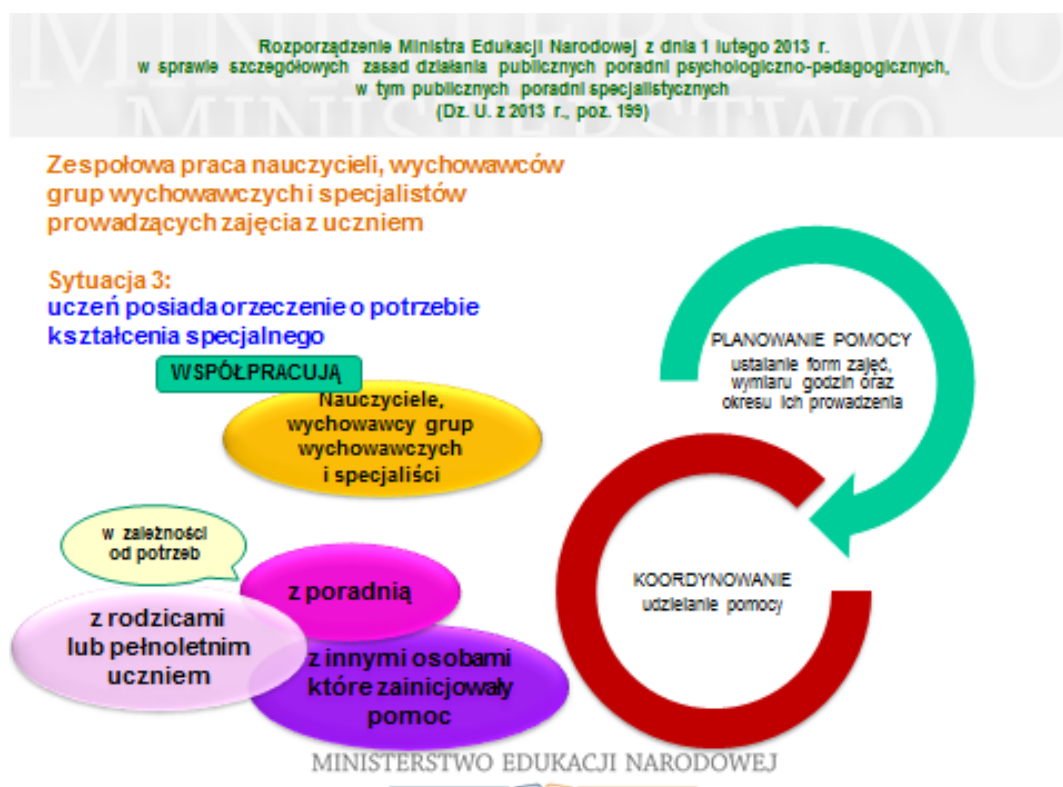
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r.
w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych,
w tym publicznych poradni specjalistycznych
(Dz. U. z 2013 r., poz. 199)

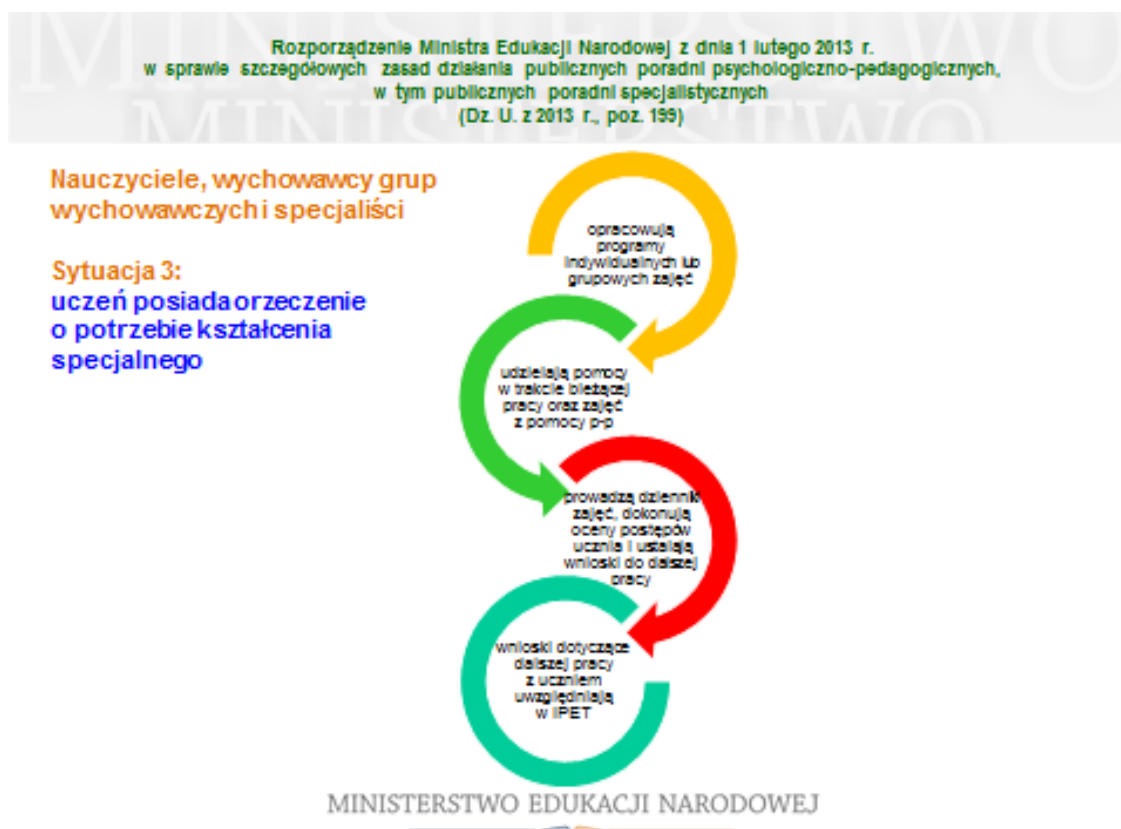
Wychowawca

Sytuacja 2:
uczeń wymaga pomocy wielu
nauczycieli w trakcie bieżącej
pracy i/lub dodatkowych zajęć

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Komentarz 4.

1. Warto umożliwić każdemu przedstawienie swoich obserwacji

Każda z osób zaangażowanych w proces wspierania dziecka widzi je przez pryzmat własnych doświadczeń, własnego kontaktu z dzieckiem. W dodatku każda z tych osób ma szansę obserwować Twoje dziecko w pewnych okolicznościach. Ty jako rodzic widzisz, jak ono funkcjonuje w środowisku rodzinnym, jak radzi sobie z odrabianiem lekcji, jak nawiązuje kontakt z rówieśnikami na podwórku, jak rozmawia z dziadkami czy z rodzeństwem, co pochłania jego uwagę bez reszty kiedy ma czas wolny itd. Do tej wiedzy nie ma dostępu nauczyciel. Natomiast on z kolei widzi, jak Twoje dziecko radzi sobie na lekcjach, jak funkcjonuje podczas przerw czy w świetlicy szkolnej, w jakie aktywności w szkole się angażuje, a których unika, obserwuje je podczas wycieczek klasowych itp. Szkolny psycholog spojrzy na Twoje dziecko z perspektywy gabinetu specjalisty i doraźnych zajęć, spotkań i rozmów, które prowadzi.

Doradca zawodowy może powiedzieć coś o predyspozycjach, które odkrył w Twoim dziecku. Jednym słowem, kiedy Ty jako rodzic, nauczyciele i specjaliści jesteście gotowi wzajemnie słuchać się z uwagą, wówczas wszyscy macie szansę na lepsze poznanie dziecka. To jak układanie puzzli – kiedy dokładacie kolejne „elementy układanki”, wówczas wyłania się pełniejszy obraz dziecka.

2. Warto wyrażać wzajemne oczekiwania

Warto sobie założyć, że to, co nienazwane w sprawie Twojego dziecka, może być trudne do odgadnięcia przez inne osoby. Czyli jeśli nie powiesz, co według Ciebie jest ważne dla dobrego funkcjonowania dziecka, to nauczyciel czy specjalista może się tego nie domyślić. A wiąże się to m.in. z wcześniej opisanymi różnicami w postrzeganiu dziecka oraz tym, że różni się wiedzą i doświadczeniem. Dla przykładu: jeśli masz dziecko chore na cukrzycę i oczekujesz od nauczycieli, że będzie ono mogło napić się soku lub coś zjeść podczas lekcji, gdy poczuje że spada mu poziom cukru – powiedz o tym nauczycielom. Nie zakładaj, że powinni o tym wiedzieć, bo to wynika ze specyfiki choroby. A jeśli nie wiedzą? Być może mają dobre intencje – chcą żeby dzieci przestrzegały zasady picia i jedzenia tylko w czasie przerw, a nie mają wiedzy na temat choroby Twojego dziecka. Otwartość w wyrażaniu oczekiwań sprawi, że Twoje dziecko będzie bardziej bezpieczne w szkole. Jest to również droga do wspólnego wypracowania zasad na terenie szkoły – i to takich zasad, które służą wszystkim członkom społeczności szkolnej.

3. Warto dostrzegać punkty wspólne i rozumieć rozbieżne stanowiska

Jeśli uda Ci się, Rodzicu, zauważyć podobieństwa lub zbieżność stanowisk Twojego, nauczycieli i specjalistów – wówczas łatwiej Wam będzie stworzyć wspólny front pomocy dziecku. Dla dziecka oznacza to o wiele lepszą sytuację niż, kiedy dom rodzinny i szkoła znajdują się w „przeciwnych obozach”, co groziłoby wejściem na wojenną ścieżkę. A, jak to na wojnie, najwięcej straciłoby na tym Twoje dziecko. Nie oznacza to jednak, że zawsze i we wszystkim będziesz się zgadzał z innymi (nauczycielami, specjalistami). Jeśli wasze punkty widzenia są rozbieżne, warto problem postawić następująco:

Jak to zrobić, żebym ja (rodzic) otrzymał/uzyskał to, na czym mi zależy... i równocześnie nauczyciel otrzymał/uzyskał to, na czym jemu zależy...

Trzymając się przykładu dziecka z cukrzycą, można byłoby problem sformułować następująco:

W jaki sposób doprowadzić do sytuacji, w której moje dziecko będzie mogło w razie potrzeby sięgnąć po jedzenie/picie, i równocześnie zadbać o to, by norma niejedzenia podczas lekcji nie była łamana przez uczniów w klasie.

Warto więc zgodnie poszukać dobrego rozwiązania tego problemu, które byłoby skuteczne, realne i zadowalające dla obu stron.

4. Warto ustalać wspólne cele i dzielić się zadaniami

Jeśli ustalimy wspólne cele, to wiemy, dokąd razem zmierzamy. Potrafimy dać sobie odpowiedź na pytanie, co konkretnie chcemy osiągnąć – jakiej zmiany w funkcjonowaniu dziecka się spodziewamy i co nam pokaże, że ta zmiana nastąpiła. Wówczas możemy zastanowić się, jak to osiągnąć, czyli wytyczyć zadania, które wynikają z celów. Takie wspólne zaplanowanie zadań daje nam jasność, kto za co odpowiada – co ma do zrobienia specjalista, co nauczyciel, co Ty, Rodzicu. Dzięki temu dziecko ma szansę uzyskać bardziej spójną i kompleksową pomoc, a dorośli zaangażowani w proces pomagania – jasny podział odpowiedzialności i wzajemne wsparcie.

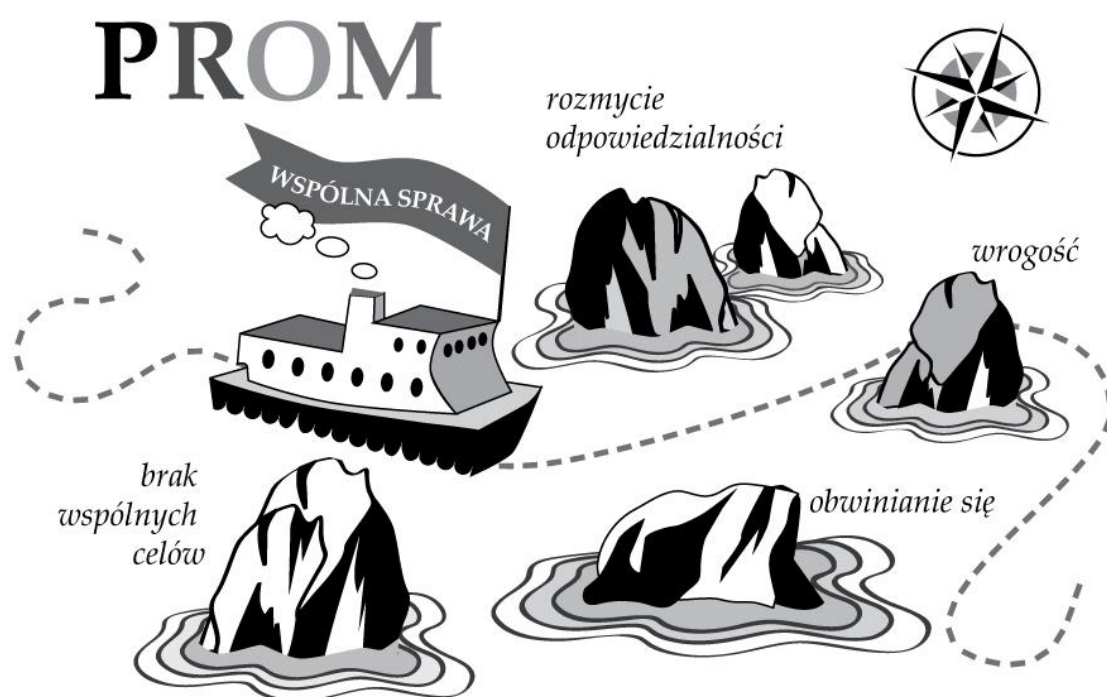
5. Warto doceniać osiągnięcia, a z błędów wyciągać wnioski

Niekiedy trudno jest dostrzec spektakularne zmiany w funkcjonowaniu dziecka. Może to rodzić zniechęcenie u osób udzielających pomocy. Jednak kiedy Ty jako Rodzic nauczysz się dostrzegać i mówić o nawet małych postępach dziecka – zyskają na tym wszyscy. Po pierwsze, Ty sam – bo poczujesz, że Twój trud nie idzie na marne. Po drugie, Twoje dziecko – bo będzie słyszało, że coś się zmienia na lepsze i jego motywacja do podejmowania wysiłku wzrośnie. Po trzecie, nauczyciele – bo poczują się docenieni

i w związku z tym gotowi do podejmowania dalszych działań. Nie oznacza to oczywiście, że nie warto dostrzegać trudności, potknięć i błędów. Nie tylko warto je dostrzegać, ale również warto o nich mówić w sposób otwarty. Jest to bowiem dobra okazja do wspólnego z nauczycielami przeanalizowania, co można zrobić inaczej, lepiej, co można zmienić. Dzięki temu pomoc udzielana Twojemu dziecku nie będzie pozorowanym działaniem, lecz autentycznym wsparciem, dostosowanym zarówno do jego potrzeb i możliwości, jak i możliwości rodziców i szkoły.

Komentarz 5.

Współpraca nie zawsze jest łatwa. Rodzice i nauczyciele mogą z różnych perspektyw widzieć problemy dziecka. Ich dążenia nie zawsze będą zbieżne, trudności może nastroczać wytyczenie wspólnych celów. Może to niekiedy rodzić napięcie. Powstaje zatem pytanie: Jak omijać rafa we współpracy?

Aby ułatwić to zadanie, możemy skorzystać z PROM-u.

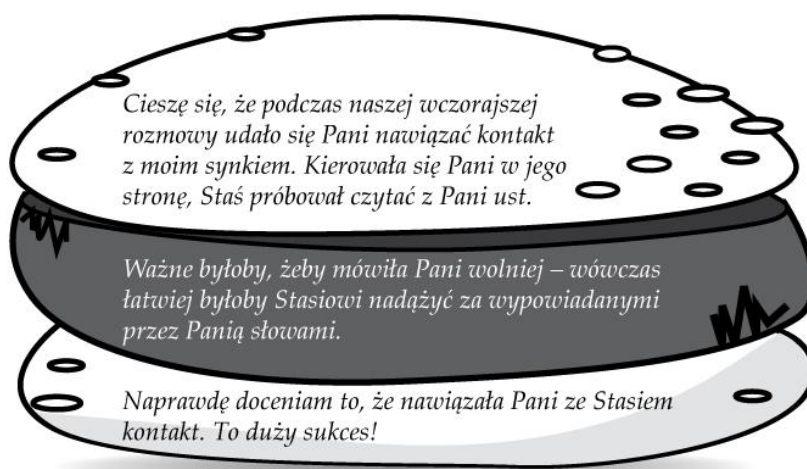
PROM pozwoli spokojnie wspólnie płynąć naprzeciw potrzebom dziecka.

PROM, czyli nic innego jak kilka prostych wskazówek mogących ułatwić Waszą pracę. Pokazuje on, że warto, aby współpraca była:

- P** – **pozytywna**
- R** – **regularna**
- O** – **obustronna**
- M** – **mobilna**

Pozytywna, czyli zakładająca dobre intencje każdej ze stron. Wzajemne zaufanie, że każdy z nas chce pomóc dziecku i dbać o jego optymalny rozwój pomoże w nawiązaniu współpracy. Pozytywna oznacza również, że nastawiamy się na określenie wspólnych celów i na ich realizację. Nawet jeśli coś w danym momencie nie wychodzi, to nie obwiniamy się wzajemnie (*To przez nauczycieli... To przez rodziców...*), ale koncentrujemy się na poszukiwaniu sposobów rozwiązania problemu. Pozytywna oznacza

również to, że błędów i potknięć nie traktujemy jak porażek, lecz jak wyzwanie, a mówiąc o nich, korzystamy z konstruktywnych form komunikacji. Możemy skorzystać np. z kanapkowego modelu dawania informacji zwrotnej. Polega on na tym, że na początku komunikujemy to, co zauważyliśmy dobrego (pochwała zawierająca konkretną pozytywną informację), potem przekazujemy pozytywnie sformułowaną informację, co warto poprawić, następnie ponownie chwalimy. Jak widać, schemat jest prosty: bułka – szynka – bułka. Dla przykładu, zamiast skierować do nauczyciela krytyczny tekst: *Podczas wczorajszego spotkania mówiła pani zbyt szybko do mojego synka. Dziecko z takim niedosłuchem, jaki ma Staś, nie jest w stanie nadążyć za Pani słowotokiem!*, możesz skierować do nauczyciela komunikat o strukturze kanapki:

Regularna, czyli nieakcyjna. Jako rodzic masz prawo uczestniczyć w decydowaniu o sprawach ważnych dla Twojego dziecka. Rola rodzica to nie tylko udział w uroczystościach, wycieczkach czy rodzinnych festynach. Ważne jest, abyś, Rodzicu, utrzymywał stały kontakt ze szkołą, wyrażał otwarcie swoje stanowisko w kwestiach dotyczących dziecka, poszukiwał wspólnie z nauczycielami i specjalistami najbardziej optymalnych sposobów rozwiązywania trudności. Oznacza to Twój udział zarówno w procesie rozpoznawania możliwości i potrzeb dziecka w różnych obszarach jego funkcjonowania, jak i wspólne planowanie działań oraz monitorowanie ich efektów. Jest to decyzja o współpracy zarówno wówczas, kiedy współdziałanie jest wygodne, jak i wtedy, kiedy jest trudno – a mimo to decydujemy się na wspólne pokonywanie trudności.

Obustronna, czyli polegająca na wzięciu odpowiedzialności – indywidualnej przez każdą ze stron (rodziców i szkołę) – za działania, których się podejmujemy, jak również wspieranie się wzajemne, partnerskie traktowanie, otwarte komunikowanie i zapewnienie dobrego przepływu informacji między wszystkimi osobami zaangażowanymi w proces pomagania dziecku.

Mobilna, czyli zakładająca zaangażowanie w realizację założonych celów, podejmowanie zadań przez każdego członka zespołu na miarę rzeczywistych możliwości, branie na siebie realistycznych zobowiązań – czyli unikanie podejmowania się czegoś, czego nie będę w stanie wykonać. Oznacza to również, że nie ceduję odpowiedzialności i nie obarczam winą innych osób, umiejętnie ważę, na co mogę wpłynąć, a na co wpływu nie mam. Mobilność to także decyzja o elastyczne dostosowywanie działań do potrzeb dziecka, a nie sztywne trzymanie się planów (czyli dopuszczanie i wprowadzanie zmian, kiedy okazuje się, że dotychczasowe działania były nieskuteczne).